

ПРОБЛЕМИ ЗАКОННОСТІ

ПСИХОЛОГИЧЕСКИЙ ПРОФИЛЬ: ПРОБЛЕМЫ МОДЕЛИРОВАНИЯ ЛИЧНОСТИ НЕИЗВЕСТНОГО ПРЕСТУПНИКА

Гетьман Г. Н.

Статья посвящена исследованию проблем моделирования личности неизвестного преступника при составлении психологического профиля. Изложены некоторые подходы к определению понятий «психологический профиль» и «психологический портрет», предложено их разграничение. Рассмотрены этапы составления психологического профиля неизвестного преступника.

Ключевые слова: психологический профиль неизвестного преступника, моделирование личности неизвестного преступника, система этапов психологического профиля.

PSYCHOLOGICAL PROFILE: THE PROBLEM OF MODELING THE UNKNOWN CRIMINAL PERSONALITY

Getman G. N.

The article investigates the problem of modeling an unknown person in the preparation of criminal psychological profile. Some approaches to the concept of «psychological profile» and «psychological portrait», in particular the proposed delineation of these terms. We consider the system steps in the development of the psychological profile of an unknown perpetrator.

Key words: psychological profile of an unknown perpetrator, modeling of a person unknown offender, system of stages of the psychological profile

Надійшла до редакції 19.04.2013 р.

УДК 341.16:339.732.2

С. Г. Фіннік,
здобувачка

*при кафедрі міжнародного права
Національний університет
«Юридична академія України
імені Ярослава Мудрого»,
м. Харків*

ПРАВОВІ Й ЕКОНОМІЧНІ ПІДСТАВИ УКЛАДЕННЯ УГОДИ ПРО СТВОРЕННЯ МВФ

У статті розглядається комплекс правових та економічних передумов укладення угоди про МВФ. Підкреслюється, що Фонд створювався як організація зі співробітництва між державами з метою регулювання міжнародної валютної системи.

Ключові слова: світова валютна криза, міжнародна валютна система, девальвація валют, золотодевізний стандарт, план Міжнародного стабілізаційного фонду (план Уайта), Міжнародний кліринговий союз (план Кейнса).

Міжнародний валютний фонд (далі – МВФ) створювався як організація співпраці між державами з метою регулювання міжнародної валютної системи. На сьогодні він є однією з найвпливовіших міжнародних економічних організацій, з якою співробітничає Україна, тому вивчення підстав укладання угоди про створення МВФ є актуальним. Питаннями дослідження розвитку міжнародної валютно-фінансової системи, пов'язаного з укладенням угоди про МВФ, займалися такі зарубіжні й вітчизняні вчені, як А. Б. Альтшулер, І. Д. Злобін, І. М. Мосін, Я. Парке, А. Пезенті [Див.: 1, 5-7, 10, 20] та ін. Роботу А. Б. Альтшулера «Международное валютное право» вважаємо найбільш змістовною [1].

Мета даної публікації – розкриття як економічних, так і правових передумов (чинників) укладення угоди про створення МВФ.

Дисертаційні напрацювання останніх часів, що стосуються розглядуваної проблеми [Див.: 4; 12], започатковують з'ясування підстав укладення угоди у процесі екскурсу в історію становлення цього Фонду та інших міжнародних фінансових організацій, однак вони не розкривають підстав економічних і правових.

Згідно зі ст. 1 Угоди МВФ цілями Фонду є: а) заохочення співробітництва у сфері валютної політики; б) сприяння збалансованому зростанню світової торгівлі; в) підтримка стабільності валют і впорядкування валютних відносин між державами; г) запобігання девальвації валют з міркувань конкуренції; д) участь у створенні багатосторонньої системи платежів; е) усунення обмежень на трансферт валюти; є) надання засобів для ліквідації незбалансованості платіжних балансів країн-членів МВФ.

Потреба в такому міжнародному валютному регулюванні була зумовлена низкою правових та економічних чинників. Розглянемо правові підстави укладення угоди про створення МВФ.

Традиційні види (перш за все, платіжні і кредитні) міжнародних валютних відносин спочатку регламентувалися двосторонніми міждержавними угодами. Одним з прикладів таких домовленостей, як відзначає А. Б. Альтшулер, є валютний кліринг – безготівковий порядок розрахунків, заснований на заліку взаємних вимог [1, с. 130-133].

Із 20-х років ХХ ст. розпочалося формування міжнародно-фінансової й валютної сис-

ПРОБЛЕМИ ЗАКОННОСТІ

теми. Виникла необхідність багатосторонньої міждержавної правової регламентації міжнародних економічних відносин. Для вирішення цієї проблеми були скликані конференції – Брюссельська 1920 р. й Генуезька 1922 р.

Брюссельська міжнародна фінансова конференція, на якій були присутні 86 членів із 36 держав, відбулася у вересні – жовтні 1920 р. за пропозицією Ради Ліги Націй з метою вивчення післявоєнної фінансової кризи й розроблення рекомендацій з ліквідації останньої і згладжування її наслідків. Цей форум висловився за безумовне повернення до золотого обігу тих країн, що відійшли від нього, і за введення його у знову створених державах у результаті першої світової війни [Див.: 6, с. 35, 36; 21, с. 24]. Резолюції конференції запропонували низку заходів по боротьбі з інфляцією як основної причини розладу грошового обігу.

Наступною спробою багатостороннього міждержавного правового впорядкування міжнародних економічних відносин стало скликання Генуезької конференції 1922 р., що пройшла з 10 квітня по 19 травня 1922 р. в Генуї (Італія) за участю представників 29 держав і 5-ти британських домініонів. Її

результатом було заснування Генуезької системи золотодевізного стандарту, в якій використовувався принцип вільно плаваючих валютних курсів.

І хоча вищезгадані конференції й не дали конкретно бажаних результатів – створення чіткого механізму контролю за станом міжнародної валютної системи, – їх рішення (особливо Генуезької) слід вважати значним кроком уперед на шляху створення засад багатостороннього міжнародно-правового регулювання економічних відносин.

Ця проблема особливо загострилася в період економічної кризи 1929–1933 рр., а тому уряди капіталістичних держав активно шукали шляхи її розв'язання.

Одним з перших прикладів багатосторонньої міждержавної домовленості з питань валютних відносин можна назвати підписання великою групою країн Женевських конвенцій 30-х років, які уніфікували норми вексельного права (Конвенція про єдиний закон про векселі, Конвенція про урегулювання деяких конфліктів між законами про векселя й Конвенція про гербовий збір у зв'язку з видачею векселів від 7 червня 1930 р.), та про уніфікацію правових норм, що стосуються чеків [Цит. за: 14, с. 115] (Кон-

венція про єдиний закон про чеки, Конвенція щодо урегулювання деяких конфліктів між законами про чеків та Конвенція про гербовий збір у зв'язку з видачею чеків від 19 березня 1931 р.).

Ще одну спробу впорядкувати міжнародні валютні відносини зроблено на Гаазькій конференції 1930 р., наслідком якої було створення першої міжнародної валютно-фінансової установи – Банку міжнародних розрахунків (згідно з Конвенцією стосовно Банку міжнародних розрахунків [Див.: 8, с. 116; 17, с. 62].

У червні 1933 р. (часи Великої депресії) в Лондоні за рішенням Генеральної Асамблеї Ліги Націй скликається міжнародна економічна конференція за участю делегатів із 66 країн з метою погодити план дій щодо поживлення світової економіки [21]. Опрацьована конференцією декларація визнала необхідним досягти стабільності міжнародних валют і відновити золото як міжнародний показник їх цінності.

Але, якщо для Західної Європи 1933 р. характеризувався переходом від кризи до депресії, то для США він виявився роком найбільшої кризи. Ось чому на цій конференції Сполучені Штати Америки відмовилися підтримати англійські про-

позиції про відновлення так званого золотого стандарту [5, с. 70]. При цьому протиріччя між капіталістичними країнами, які займають провідне положення в Лізі Націй, виявилися настільки глибокими, що цим форумом не було прийнято жодних істотних рішень стосовно валютного регламентування.

Наступним кроком на шляху валютно-кредитної співпраці між державами стало підписання 25 вересня 1936 р. Тресторонньої угоди [22] між США, Англією і Францією. Цікаво, що демократичний характер цього правового акта виявився в тому, що країни-учасниці не підписували єдиний спільний документ, а кожна з них підготувала власну декларацію, в якій обумовлювалися свої наміри й обов'язки. Держави, що уклали зазначену угоду, зобов'язалися зберігати стабільність власних валют, використовувати для цього всі наявні в їх розпорядженні ресурси, а в разі потреби консультувати одна одну. Пізніше до названої угоди про недопущення конкурентного зниження курсів валют приєдналися Бельгія, Швейцарія й Нідерланди. Однак США залишили за собою право віддати в разі потреби перевагу національним інтересам міжнародної стабільності.

ПРОБЛЕМИ ЗАКОННОСТІ

З початком другої світової війни «було введено валютний контроль, закріплені офіційні курси валют, а також заборонено рух капіталів і золота без спеціальних на те ліцензій. Валютна угода 1936 р. припинила свою дію [5, с. 80]. Як правильно зазначив І. М. Мосін, «міждержавні заходи головних капіталістичних країн у сфері міжнародних валютно-кредитних відносин не пішли далі скликання міжнародних конференцій, створення комісій і укладення Тристороннього договору 1936 р. між Англією, Францією і США, за яким ці країни брали на себе зобов'язання зберегти стабільність своїх валют, використовуючи всі ресурси, що є в наявності, і вжити заходів для пом'якшення валютного контролю» [10, с. 10; 11]. До того ж, ці всі заходи стосувалися лише окремих аспектів валютних відносин. Таким чином, міжнародний валютний порядок до початку війни так і не було відновлено.

Пошуки шляхів опрацювання узгодженої економічної стратегії й регулювання світогосподарських зв'язків на багатосторонніх засадах були продовжені навіть під час другої світової війни. Англо-американські експерти прагнули розробити принципи нової світової валютної системи, здат-

ної забезпечити економічне зростання й обмежити негативні соціально-економічні наслідки економічних криз. У США 7 квітня 1943 р. було опубліковано план Міжнародного стабілізаційного фонду, названий на ім'я його автора «план Уайта». В Англії майже одночасно (8 квітня 1943 р.) побачив світ «план Кейнса», за яким пропонувався організувати Міжнародний кліринговий союз [Див.: 7, с. 8-21; 17].

У результаті тривалих дискусій щодо планів Г. Д. Уайта (США) і Дж. М. Кейнса (Великобританія) формально перемиг американський проект, хоча кейнсіанські ідеї міждержавного валютного регламентування теж були покладені в основу нової світової валютної системи – Бреттонвудської. Юридично вона була оформлена на валютно-фінансовій конференції ООН, що проходила з 1 по 22 липня 1944 р. у Бреттонвудсі (США) укладенням угоди про створення Міжнародного валютного фонду (МВФ).

Суттєва відмінність Бреттонвудської системи від попередніх валютних механізмів полягала в тому, що вона діяла не стихійно, а на підставі певних чітких принципів і саме на МВФ покладался контроль за дотриманням останніх.

Розглянемо далі економіч-

ні підвалини укладення угоди про створення МВФ. Головною підставою утворення міжнародних економічних організацій, а звідси – й угоди про Міжнародний валютний фонд (бо МВФ і є міжнародною економічною організацією) була й залишається *економічна взаємозалежність держав, особливо в питаннях формування і зміцнення світового валютного ринку* [16]. Розвиток науки і техніки, економічний і соціальний прогрес активно сприяли зростанню взаємозалежності і зміцненню взаємовідносин між країнами й викликали нагальну потребу в окресленні організаційних рамок міжнародного обігу, що постійно розширюється.

Іншою економічною підставою укладення угоди про створення МВФ є *розруха господарства, розвалення національних економік внаслідок другої світової війни* [11, с. 419], після якої «...у європейських країнах рівень виробництва впав нижче рівня 1938 р.» [13, с. 789].

Важливою економічною підставою щодо створення МВФ стала *світова валютна криза 1929–1936 рр. – криза попередньої світової валютної системи (Генуезької)*.

У цілому ж у своєму розвитку світова валютна система

здодала певні етапи: Паризька валютна система (з 1867 р.), Генуезька (з 1922), Бреттонвудська (з 1944 р.), Ямайська (1976–1978 рр.) і Європейська (регіональна) (з 1979 р. до сьогодення) [11, с. 63].

Зміна одної світової валютної системи іншою зумовлювалася періодичними кризами цих систем, що виникають через невідповідність принципів змінам конкретної системи у структурі світового господарства, а також розстановкою сил між його основними центрами.

Отже, прийняття в 1944 р. угоди про створення МВФ було зумовлено сукупністю правових та економічних чинників. Що стосується правових підстав щодо цього процесу, то необхідно зазначити, що міждержавні заходи головних капіталістичних держав у сфері міжнародних валютно-кредитних відносин не пішли далі скликання міжнародних конференцій, створення комісій та укладення Тристороннього договору 1936 р. Економічні фактори укладення угоди про створення МВФ охоплюють: а) світову валютну кризу 1929–1936 рр. – кризу попередньої світової валютної системи (Генуезької); б) економічну взаємозалежність держав, особливо формування і зміцнення сві-

ПРОБЛЕМИ ЗАКОННОСТІ

тогового ринку; в) розруху господарства – розвалення національних економік внаслідок другої Світової війни.

Список літератури: 1. *Альтшулер А. Б.* Международное валютное право: моногр. / А. Б. Альтшулер. – М.: Междунар. отношения, 1984. – 254 с. 2. *Антонов В. А.* Мировая Валютная система и международные расчеты: моногр. / В. А. Антонов. – М.: Изд-во ТЕИС, 2000. – 193 с. 3. Документы внешней политики СССР / под ред. Э. Петровской. – Т. 5. – М.: Госполитиздат, 1961. – 807 с. 4. *Дунас О. І.* Правовий статус міжнародних фінансових організацій: дис. ...канд. юрид. наук: 12.00.11 / Дунас Оксана Ігорівна. – Л., 2009. – 219 с. 5. *Злобин И. Д.* Валютно-финансовые противоречия империализма: моногр. / И. Д. Злобин. – М.: Госфиниздат, 1959. – 286 с. 6. *Злобин И. Д.* Вторая мировая война и проблемы международных валютно-кредитных отношений: моногр. / И. Д. Злобин. – М.: Госфиниздат, 1949. – 498 с. 7. *Злобин И. Д.* План международного валютного сотрудничества: стеногр. публ. лекции / И. Д. Злобин. – М.: ВЛБ при СНК СССР, 1945. – 28 с. 8. Международная политика в 1930 г.: договоры, декларации и дипломатическая переписка / под ред. А. В. Сабанина. – М.: Наркоминдел, 1932. – 414 с. 9. Международные валютно-кредитные и финансовые отношения: учебник. – [2-е изд., перераб. и доп.] / под ред. Л. Н. Красавиной. – М.: Финансы и статистика, 2001. – 608 с. 10. *Мосин И. Н.* Международный валютный фонд / И. Н. Мосин; под ред. Г. С. Лопатина. – М.: Междунар. отношения, 1964. – 240 с. 11. ООН и международное экономическое сотрудничество: моногр. / под ред. М. М. Максимова. – М.: Мысль, 1970. – 478 с. 12. *Палій С. В.* Правовий статус угод Міжнародного валютного фонду та Міжнародного банку реконструкції та розвитку: дис. ...канд. юрид. наук: 12.00.11 / Палій Євгенія Володимирівна. – К., 2009. – 225 с. 13. *Пезенти А.* Очерки политической экономии капитализма / А. Пезенти. – М.: Прогресс, 1976. – Т. 1. – 840 с. 14. *Петрашко Л. П.* Міжнародні фінанси: навч.-метод. посіб. [для самост. вивч. дисц.] / Л. П. Петрашко. – К.: КНЕУ, 2003. – 221 с. 15. *Сабанин А. В.* Хронологический перечень международных многосторонних договоров, заключенных с 1919 по 1933 г. с кратким изложением их содержания: моногр. / А. В. Сабанин. – М.: Госсовзакониздат, 1933. – 141 с. 16. Сборник действующих договоров, соглашений и конвенций, заключенных РСФСР с иностранными государствами. – Вып. III: Действующие договоры, соглашения и конвенции, вступившие в силу между 1.12.1921 и 1.07.1922 / под ред. Б. Д. Розенблюма. – М.: Экон.-прав. отдел наркоминдел, 1922. – 339 с. 17. *Халевинская Е. Д.* Международные экономические организации: учеб. пособ. / Е. Д. Халевинская. – М.: РГТЭУ, 1992. – 328 с. 18. *Чижов К. Я.* Международные валютно-финансовые организации капитализма: моногр. / К. Я. Чижов. – М.: Финансы, 1968. – 223 с. 19. *Шифферс С.* Лондонский саммит 1933 года – урок для G20 [Электрон. ресурс]. – Режим доступа: <http://news.bbc.co.uk> 20. *Parke Young J.* Conference at Bretton-Woods. Wash., 1944. – 28 p. 21. Report and resolutions of the international fiscal conference held at Brussels. Sept. 24 – Oct. 8. – London, 1920. – p. 22–28. 22. Tripartite Agreement of 1936 September 25 – October 13 // World Gold Council [Электрон. ресурс]. – Режим доступа: <http://www.gold.org>. After the Gold Standard, 1931-1999.

ПРАВОВЫЕ И ЭКОНОМИЧЕСКИЕ ОСНОВАНИЯ ЗАКЛЮЧЕНИЯ СОГЛАШЕНИЯ О СОЗДАНИИ МВФ

Финник С. Г.

В статье рассматривается комплекс правовых и экономических предпосылок заключения соглашения о МВФ. Подчеркивается, что Фонд создавался как организация по сотрудничеству между государствами с целью регулирования международной валютной системы.

Ключевые слова: мировой валютный кризис, международная валютная система, девальвация валют, золотодевизный стандарт, план Международного стабилизационного фонда (план Уайта), Международный клиринговый союз (план Кейнса).

**LEGAL AND ECONOMIC GROUNDS OF CONCLUSION
AGREEMENTS ABOUT CREATION OF IMF**

Finnik S. G.

The complex of legal and economic pre-conditions of conclusion of IMF treaty is examined in the article. It is underlined that Fund was created as organization on collaboration between the states with a purpose of adjusting of the international currency system.

Key words: world currency crisis, international currency system, devaluation of currencies, gold devising standard, plan of the International stabilization fund (the plan of White), International clearing union (the plan of Keynes).

Надійшла до редакції 20.05.2013 р.

УДК 340.12 + 34.124.4 + 504.03

В. О. Захарова,
*здобувачка при кафедрі філософії
Національний університет
«Юридична академія України
імені Ярослава Мудрого»,
м. Харків*

**ЕКОПРАВОВЕ ВИХОВАННЯ:
ПОНЯТТЯ, СУТНІСТЬ І ЗМІСТ**

У статті визначається сутнісна і змістовна специфіка феномену екоправового виховання. Аналізуються характерні ознаки цього напрямку правовиховної діяльності, що дозволяють сформулювати його дефініцію.

Ключові слова: правове виховання, екоправове виховання, екософія права.

В останні десятиріччя значно зріс інтерес науковців різного фаху до проблем екології, що стосуються попередження глобальної екокатастрофи, передвісники якої у вигляді локальних екологічних негараздів час від часу виникають у різних країнах, порушуючи життєстверджуючий баланс сил в екосоціосфері. Сама екологія поступово перетворилася з чисто природничої науки на міждис-

циплінарний комплекс, а коло залучених до екологічної проблематики наук значно розширилося, пов'язуючи природничу й гуманітарну сфери наукового знання.

Між тим, маючи перед очима численні приклади руйнівних наслідків техногенної діяльності, більшість пересічних громадян і досі не в змозі підняти власну свідомість до рівня осягнення реальності й масш-